

CURRÍCULO

Educación infantil

4º

5º

6º

Comunicación e
Representación da
Realidade

XUNTA
DE GALICIA

1. Comunicación e Representación da Realidade

1.1 Introducción

A área de Comunicación e Representación da Realidade pretende promover nas nenas e nos nenos as capacidades que lles permitan comunicarse e interpretar a realidade a través de diferentes linguaxes e formas de expresión como medio para construír a súa identidade, representar a realidade e relacionarse coas demais persoas.

Os obxectivos da área relaciónanse coa habilidade de comunicarse eficazmente con outras persoas de maneira respectuosa, ética, adecuada e creativa. Por unha banda, abórdase unha perspectiva comunicativa e, pola outra, perséguese un enfoque interactivo nun contexto plurilingüe e intercultural. Os obxectivos ao redor dos que se organizan as aprendizaxes desta área están orientados cara a tres aspectos fundamentais da comunicación: a expresión, a comprensión e a interacción para visibilizar as posibilidades comunicativas das diferentes linguaxes e formas de expresión, aínda que se lle concede un carácter prioritario ao proceso de adquisición da linguaxe verbal nas dúas linguas cooficiais. Por outra banda, a comunicación permite interpretar e representar o mundo en que vivimos. Por iso se inclúe tamén un obxectivo relacionado co achegamento ás manifestacións culturais asociadas ás diferentes linguaxes que se integran na área, como un primeiro paso cara ao recoñecemento e á valoración da realidade multicultural e plurilingüe desde a infancia.

Nesta etapa iníciase o desenvolvemento das destrezas comunicativas, que evolucionarán desde as primeiras interaccións a través da emisión de sons e da expresión corporal e xestual, ligadas basicamente á satisfacción das súas necesidades primarias, ata a adquisición dos códigos de diferentes linguas e linguaxes para producir mensaxes de crecente complexidade, de maneira eficaz, persoal e creativa. A área recolle a achega de instrumentos tanto na súa dimensión receptiva coma produtiva e incorpora as múltiples maneiras que ten o ser humano de representar a realidade e de comunicarse.

A oralidade é o instrumento por excelencia para a comunicación; a expresión de vivencias, sentimentos, ideas ou emocións; a aprendizaxe e a regulación da conduta. Por iso, a súa adquisición e desenvolvemento ocupa un lugar de especial relevancia nesta etapa. Partimos de situacións de descubrimento de sons e de recoñecemento de fontes sonoras para progresivamente avanzar cara á adquisición da lingua oral, que se estimulará a través da interacción coas demais persoas, que ofertan modelos e dan significado ás diversas interaccións, o que favorece o acceso a formas e usos cada vez máis complexos, incluídos algúns elementos da comunicación non

verbal. En calquera caso, a situación central da comunicación oral non pode ocultar a importancia fundamental que ten tamén nestes primeiros anos a comunicación non verbal.

Será preciso crear un ambiente multialfabetizador rico que comprenda todas as linguaxes posibles e que estableza relacións entre elas, na busca de que o alumnado desenvolva a capacidade de realizar transferencias. É o caso da linguaxe escrita, un contexto de interacción con iguais e persoas adultas que exercen como modelos lectores e escritores, que espertará a curiosidade, o interese e as ganas de explorar e de descubrir o seu significado social e cultural. Ese interese incrementárase se se deixan ao seu alcance libros e outros textos que recollan todo tipo de intereses. Esta primeira aproximación débese producir no quefacer cotián da aula, enmarcada en situacións funcionais e significativas para as nenas e os nenos, tendo claro que a adquisición do código escrito non é un obxectivo que se deba alcanzar nesta etapa.

Nesta etapa educativa iníciase tamén o achegamento á literatura infantil como fonte de gozo e empézase a tecer, desde a escoita das primeiras nanas, arrollos e contos no contexto cotián, un vínculo emocional e lúdico cos textos literarios. É a etapa da literatura oral por excelencia. A creación na aula dun espazo cálido e acolledor onde situar a biblioteca favorecerá tamén o achegamento natural á literatura, para construír significados, espertar a súa imaxinación e fantasía, achegalos a realidades culturais propias e alleas e presentarlles outros mundos. Así mesmo, debemos favorecer que o alumnado de infantil coñeza e utilice a biblioteca do centro e que descubra todas as posibilidades que ofrece para achegarse non só ao mundo literario, senón tamén a ámbitos como o maker, a radio ou outros.

Así mesmo, debe prestarse especial atención ao desenvolvemento de actitudes positivas e de respecto tanto cara ao repertorio lingüístico persoal como ao das demais persoas, co fin de espertar a sensibilidade e a curiosidade por coñecer outras linguas e convidando a explorar outras formas de expresión. É sempre desde a realidade da nosa comunidade, na que conviven dúas linguas cooficiais que o alumnado debe coñecer, utilizar e valorar como parte da súa identidade.

As nenas e os nenos atópanse inmersos nunha sociedade na que o dixital afecta a nosa forma de comunicarnos, de obter información, de aprender ou de relacionarnos. É, polo tanto, responsabilidade da persoa docente establecer pautas para o desenvolvemento de hábitos de uso saudables das ferramentas e tecnoloxías dixitais referidos principalmente aos tempos e aos momentos de uso por parte do alumnado, á diferenciación entre imaxe e realidade e ao acceso a contidos adecuados. Débese iniciar así un proceso de alfabetización dixital desde as primeiras etapas educativas que se centrará en que o alumnado comprenda o papel creativo e comunicativo das ferramentas tecnolóxicas, máis alá dun uso de lecer pasivo e do consumo de contidos.

As linguaxes artísticas, en tanto que sistemas simbólicos, adquiren unha particular relevancia nesta etapa. Proporcionan un leito diferente, variado e flexible para expresarse, mostrar o seu mundo interior e explorar e relacionarse coa contorna con maior liberdade e axudan a desenvolver a capacidade de construír conceptos, adquirir habilidades manuais e despregar a imaxinación. A primeira infancia asómbrase constantemente porque nada se dá por suposto. A creatividade, tan presente nesta etapa, ten que ver coa curiosidade vital. A tarefa docente debe ser acompañala e proporcionar as ferramentas para consolidala.

A linguaxe musical é un medio que permite a comunicación cos demais, xa que posibilita o desenvolvemento de aspectos como a escoita atenta e activa e facilita, en gran maneira, a adquisición da linguaxe oral, a súa estruturación, ton, ritmo e entoación; a sensibilidade; a improvisación e o gozo a través da voz, do propio corpo ou dos xogos motores e sonoros. Da mesma maneira, tamén se aproximarán ao coñecemento de distintas manifestacións musicais en ambas as linguas cooficiais, así como noutras presentes na contorna, o que espertará progresivamente a súa conciencia cultural e favorecerá o seu desenvolvemento artístico.

Con respecto á linguaxe plástica, nesta etapa adquiriranse e desenvolveranse de forma progresiva desde a descuberta sensorial dos materiais e o gozo polo efecto da pegada, ata a experimentación con diferentes técnicas e materiais para expresar ideas, emocións e sentimentos. Pola súa vez, desde unha perspectiva de xénero, poñerá as nenas e os nenos en contacto con diversidade de obras relacionadas con expresións artísticas variadas, para iniciar así o desenvolvemento do sentido estético e artístico.

Por último, a linguaxe corporal permite o descubrimento de novas e persoais posibilidades expresivas que poden utilizarse cunha intención comunicativa, representativa ou estética e contribuirán ao autoconhecimento e á construción da identidade e ao coñecemento da realidade.

Esta etapa concíbese como un continuo de aprendizaxe. Desde o seu nacemento, as experiencias vitais das nenas e dos nenos ampliáanse e diversifícanse de maneira progresiva. Paralelamente, espertárase o interese e a curiosidade por descubrir e explorar as posibilidades expresivas das diferentes linguaxes e formas de expresión para comunicarse de maneira cada vez máis eficaz, persoal e creativa nos distintos contextos cotiáns.

As diferentes linguaxes e formas de expresión que se recollen na área contribúen ao desenvolvemento integral e harmónico das nenas e dos nenos e deben abordarse de maneira global e integrada coas outras dúas áreas mediante o deseño de situacións de aprendizaxe nas que poidan utilizar diferentes formas de comunicación e representación. E todas elas deben ter cabida nas actividades da aula, xa que ofertan formas de expresión máis alá da lingua oral e escrita.

1.2 Obxectivos

Obxectivos da área
<p>OBX1. Manifestar interese por interactuar en situacións cotiás a través da exploración e do uso do seu repertorio comunicativo para expresar as súas necesidades e intencións e para responder ás esixencias da contorna.</p>
<ul style="list-style-type: none">▪ O desexo ou a necesidade de interactuar coas persoas de apego en primeiro lugar e coa contorna é o motor que posibilita a evolución das destrezas comunicativas. Para iso é imprescindible experimentar o pracer de comunicarse mediante as primeiras interaccións ligadas á emoción, que se producen en situacións globais cuxo contexto (sons, xestos, silencios, prosodia...) facilita a comprensión, a expresión e a integración dos significados das palabras antes de que a nena ou o neno sexan capaces de usalas. A persoa adulta, como principal interlocutor nas fases iniciais, convértese no facilitador da experiencia comunicativa de cada nena ou de cada neno a partir de experiencias compartidas.▪ Estimular e promover a intención comunicativa favorece o despregamento de diferentes capacidades que lle permitirán interpretar as mensaxes dos demais e interactuar coa contorna para expresar as súas necesidades, emocións, sentimentos ou ideas nun clima de benestar e seguridade emocional e afectiva.▪ Participar en situacións de comunicación significativas e funcionais nas diferentes linguas cooficiais, desde o respecto ás diferenzas individuais, permitiralle ao alumnado coñecer e integrar progresivamente ao seu repertorio comunicativo as diferentes linguaxes (verbal, non verbal, plástica, musical, dixital...) e descubrir as posibilidades expresivas de cada unha delas para utilizar de maneira axustada e eficaz o máis adecuado en función da súa intención comunicativa, o que aumenta as súas posibilidades de interactuar coa contorna e de facer as transferencias necesarias entre elas.▪ Facer transferencias dunha linguaxe a outra potenciará aínda máis as posibilidades de interacción co medio e, polo tanto, de aprender e de desenvolver a capacidade cognitiva.▪ Estas interaccións comunicativas fomentarán tamén a adquisición progresiva das convencións sociais que rexen os intercambios comunicativos, así como a curiosidade e a motivación cara á aprendizaxe doutras linguas presentes na contorna, o que lles permitirá achegarse progresivamente aos significados de distintas mensaxes en contextos de comunicación coñecidos.
<p>OBX2. Interpretar e comprender mensaxes e representacións apoiándose en coñecementos e recursos da súa propia experiencia para responder ás demandas da contorna e construír novas aprendizaxes.</p>
<ul style="list-style-type: none">▪ A comprensión supón recibir e procesar información expresada a través de mensaxes variadas (orais, escritas, multimodais...), representacións e manifestacións persoais, sociais, culturais e artísticas próximas ao interese ou á necesidade persoal, en distintos ámbitos e formatos.▪ A comprensión implica interpretar mensaxes, analízalas e responder aos estímulos percibidos. Para iso, o alumnado desta etapa adquirirá e activará distintas estratexias para desenvolver a capacidade de realizar anticipacións, aproximacións e inferencias dunha maneira cada vez máis persoal e creativa. Desta forma, desde unha interpretación egocéntrica propia do seu momento madurativo, avanzará para comprender con maior exactitude as mensaxes e as intencións comunicativas doutras persoas e construírá novos significados e aprendizaxes, o que fará que progrese desde o acompañamento e a mediación cara a un determinado grao de autonomía e coñecemento do mundo.

OBX3. Producir mensaxes de maneira eficaz, persoal e creativa utilizando diferentes linguaxes, descubriendo os códigos de cada unha delas e explorando as súas posibilidades expresivas para responder a diferentes necesidades comunicativas.

- Nas primeiras etapas, a produción e a emisión de mensaxes teñen que ver coa necesidade de contacto e coa satisfacción das necesidades máis básicas e é a linguaxe corporal e a xestual o esencial nese primeiro acto comunicativo. A linguaxe oral, grazas á interacción coa persoa adulta, convértese no vehículo principal de aprendizaxe, regulación da conduta e expresión de necesidades, ideas, emocións, sentimentos e vivencias. A prosodia e todos os aspectos non verbais que acompañan a linguaxe oral cobran agora unha importancia capital.
- Conforme se avanza na etapa, a produción de mensaxes permite tamén representar aspectos da realidade vivida ou imaxinada dunha forma cada vez máis persoal e mellor axustada aos distintos contextos e situacións comunicativas a través do uso de diferentes linguaxes desenvolvendo as capacidades de simbolización. O alumnado utilizará diferentes formas de expresión dunha maneira libre e creativa a partir do seu coñecemento e interpretación da realidade e da conceptualización e o dominio dos sistemas de simbolización e técnicas requiridas en cada caso (verbais, non verbais, plásticas, musicais, dixitais...). O alumnado descubrirá, mediante a experimentación e o uso, as posibilidades expresivas de cada unha das devanditas linguaxes, en función do momento concreto do seu proceso madurativo e de aprendizaxe.

OBX4. Participar por iniciativa propia en actividades relacionadas con textos escritos, mostrando interese e curiosidade por comprender a súa funcionalidade e algunhas das súas características.

- A etapa da educación infantil é a contorna privilexiada para realizar un achegamento progresivo á linguaxe escrita como forma de comunicación, coñecemento e gozo. Mediante o achegamento aos textos escritos e a súa exploración a través de anticipacións e inferencias, así como a través da observación de modelos lectores e escritores de calidade, espertarase nas nenas e nos nenos a curiosidade por descubrir as súas funcionalidades. Na medida en que avanzan na comprensión dalgunhas das características e convencións da linguaxe escrita, incrementase a necesidade de descubrir a información que contén, cunha actitude lúdica e de gozo.
- Sempre desde o respecto á evolución dos diferentes ritmos de desenvolvemento persoal e do coñecemento do proceso a través do cal nenos e nenas se apropian do sistema de escritura e as hipóteses que utilizan, promoverase unha aproximación á linguaxe escrita como actividade insere no quefacer cotián da aula, como inicio dun proceso que deberá consolidarse na educación primaria. As bibliotecas xogarán un papel relevante como espazos onde se poñan en xogo as ideas infantís sobre o porque e o para que da linguaxe escrita, así como lugar de achegamento ao goce dos primeiros contactos coa literatura infantil. Do mesmo xeito, a presenza de soportes e útiles de escritura variados, en lugares accesibles, serán unha invitación para producir mensaxes por pracer e a sentir a emoción de expresar os seus pensamentos, vivencias ou sentimentos de maneira espontánea.

OBX5. Valorar a diversidade lingüística e dialectal presente na súa contorna, así como outras manifestacións culturais, para enriquecer as súas estratexias comunicativas e a súa bagaxe cultural.

- A riqueza plurilingüe da aula e, se é o caso, a aprendizaxe de linguas estranxeiras, convértese nun elemento de particular importancia, xa que favorece a exposición a linguas distintas da familiar de cada nena ou de cada neno, así como unha aproximación a estas a través de interaccións e actividades lúdicas. A partir diso, xorde a necesidade de educar no respecto e na valoración da bagaxe lingüística e sociocultural propia e allea, entendendo a pluralidade lingüística e dialectal como un elemento enriquecedor que proporciona as claves para unha maior e mellor

comprensión do mundo. Tamén as manifestacións e representacións socioculturais constitúen un marco privilexiado para a comunicación. A lingua é un aspecto fundamental da identidade cultural dunha comunidade e por iso é necesario fomentar o coñecemento e a conservación das particularidades lingüísticas das contornas máis próximas do alumnado. A pluralidade das súas linguaxes convida a promover o recoñecemento das semellanzas e diferenzas entre os seus códigos e a desenvolver a sensibilidade cara a distintos referentes culturais, prestando unha especial atención á literatura infantil oral e escrita, adaptada aos retos do século XXI.

- De todo iso espérase que xurda un diálogo intercultural cheo de matices entre as diferentes linguas e manifestacións culturais que xerará un amplo abano de coñecementos implícitos. Nese proceso, as palabras e o vocabulario propio de cada unha das linguas cooficiais actuarán como nexos de unión desde o que enriquecer a bagaxe cultural e desenvolver a sensibilidade e a creatividade, de xeito que se lle ofrece á infancia, simultaneamente, a chave de acceso a unha cidadanía crítica, solidaria, igualitaria e comprometida coa sociedade.

1.3 Criterios de avaliación e contidos

Segundo ciclo

Área de Comunicación e Representación da Realidade Segundo ciclo	
Bloque 1. Intención e interacción comunicativa	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.1. Participar de maneira activa e axustada, espontánea e respectuosa coas diferenzas individuais en situacións comunicativas de diverso tipo. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.2. Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.3. Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA1.4. Axustar o seu repertorio comunicativo ás propostas, aos interlocutores e ao contexto, indagando nas posibilidades expresivas das diferentes linguaxes 	OBX1
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Repertorio comunicativo e elementos da comunicación non verbal. ▪ Comunicación interpersonal: empatía e asertividade. ▪ Convencións sociais do intercambio lingüístico en situacións comunicativas que potencien o respecto e a igualdade: atención, escoita activa, quendas de diálogo e alternancia. 	
Bloque 2. As linguas e os seus falantes	
Criterios de avaliación	Obxectivos

<ul style="list-style-type: none"> CA2.1. Participar en situacións de uso de diferentes linguas mostrando interese, curiosidade e respecto pola diversidade de perfís lingüísticos. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA2.2. Participar en diferentes situacións de uso das dúas linguas cooficiais recoñecendo a importancia de ambas as dúas para fomentar a riqueza cultural da nosa comunidade. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA2.3. Descubrir e utilizar o vocabulario propio das linguas cooficiais mostrando interese polo seu uso. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA2.4. Valorar positivamente as particularidades lingüísticas da contorna próxima. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA2.5. Relacionarse coas demais persoas a través da fala empregando as expresións de convencións sociais básicas que regulan as relacións interpersoais. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA2.6. Relacionarse con normalidade a través da fala na pluralidade lingüística e cultural da súa contorna, manifestando interese por outras linguas, etnias e culturas. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA2.7. Participar en interaccións comunicativas en lingua estranxeira relacionadas con rutinas e situacións cotiás. 	OBX5
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Ampliación do repertorio lingüístico individual. Achegamento á realidade lingüística da contorna. Fórmulas ou expresións que responden ás súas necesidades ou intereses. A lingua galega como parte da identidade da nosa comunidade autónoma. Emprego de fórmulas ou expresións que responden ás súas necesidades ou intereses. Uso do vocabulario das dúas linguas cooficiais. Recoñecemento das particularidades lingüísticas da contorna máis próxima. Aproximación á lingua estranxeira. Elementos para unha comunicación funcional básica. Fórmulas e expresións de convencións sociais básicas que regulan as relacións interpersoais. 	
Bloque 3. Comunicación verbal oral. Comprensión-expresión-diálogo	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA3.1. Percibir, identificar e discriminar sons da lingua aumentando o seu repertorio comunicativo e adquirindo progresivamente unha maior precisión. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA3.2. Interpretar de forma eficaz as mensaxes e as intencións comunicativas dos demais. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA3.3. Facer un uso funcional da linguaxe oral aumentando o seu repertorio lingüístico e construíndo progresivamente un discurso máis eficaz, organizado e coherente en contextos formais e informais. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA3.4. Utilizar a linguaxe oral como instrumento regulador da acción nas interaccións cos demais con seguridade e confianza. 	OBX3

<ul style="list-style-type: none"> CA3.5. Evocar e expresar espontaneamente ideas a través do relato oral. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA3.6. Expresar oralmente mensaxes facendo transferencias doutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e corporal) e indagando nas posibilidades comunicativas que ofrece a combinación delas. 	OBX3
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Utilización da linguaxe oral en situacións cotiás e as súas funcións: conversacións, xogos de interacción social e expresión de vivencias. Creación de textos ou enunciados orais formais e informais. Escoita e comprensión de lecturas en voz alta nas dúas linguas cooficiais, como fonte de pracer e aprendizaxe compartida. Interpretación da intención comunicativa das mensaxes. Verbalización da secuencia de accións nunha actividade planificada. Discriminación auditiva e conciencia fonolóxica. Uso progresivo de léxico variado, aumentando a precisión na procura dunha maior estruturación das súas frases. 	
Bloque 4. Aproximación á linguaxe escrita	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA4.1. Mostrar interese por comunicarse a través de códigos escritos, convencionais ou non, valorando a súa función comunicativa. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.2. Identificar algunha das características textuais e paratextuais mediante a indagación acompañada en textos de uso social libres de todo tipo de prexuízos e estereotipos. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.3. Desenvolver as habilidades grafomotrices do alumnado progresando no control e precisión. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.4. Producir diferentes textos individualmente ou en grupo, con escritura convencional ou non, con propósitos e intencións diferentes: recoller e transmitir información, gozo... 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> CA4.5. Elaborar de forma escrita mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, corporal e oral), indagando nas posibilidades comunicativas que ofrecen as transferencias entre elas. 	OBX4
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Intención comunicativa e achegamento ás principais características textuais e paratextuais. Primeiras hipóteses para a interpretación e a comprensión. Identificación dos usos sociais e das funcións da lectura e da escritura: comunicativa, representativa e lúdico-creativa. Diferenciación entre as formas escritas e outras formas de expresión gráfica. Exploración das propiedades do sistema de escritura: hipóteses cuantitativas e cualitativas. Aproximación ao código escrito desde as escrituras indeterminadas. 	

- Creación de textos escritos en diferentes soportes. Outros códigos de representación gráfica: imaxes, símbolos, números...
- Dominio progresivo do trazo a través da grafomotricidade como medio de expresión e comunicación.
- Identificación e representación de palabras e frases escritas moi significativas e usuais.
- Interese pola produción de mensaxes empregando a lingua escrita en situacións contextualizadas.
- Iniciación a estratexias de procura de información, reelaboración e comunicación.
- Situacións de lectura individual ou a través de modelos lectores de referencia.

Bloque 5. Aproximación á educación literaria

Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA5.1. Identificar algunha das características textuais e paratextuais mediante a indagación acompañada en textos de uso social libres de todo tipo de prexuízos e estereotipos. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA5.2. Recorrer á biblioteca como fonte de información e gozo e banco de recursos, respectando as súas normas de uso. 	OBX4
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA5.3. Gozar compartindo a escoita e a lectura de textos literarios. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA5.4. Participar en actividades de aproximación á literatura infantil, tanto de carácter individual coma en contextos dialóxicos e participativos, descubriendo, explorando e apreciando a beleza da linguaxe literaria. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> ▪ CA5.5. Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo. 	OBX5

Contidos

- Achegamento a textos literarios orais e escritos con contido libre de prexuízos, co fin de contribuír a desenvolver valores sobre cultura de paz, dereitos da nena e do neno, igualdade de xénero e diversidade funcional e/ou étnico-cultural.
- Os contos tradicionais como elemento transmisor de cultura e xerador de debates con relación a estereotipos de xénero.
- Memorización e recitado de textos literarios.
- Establecemento de vínculos afectivos e lúdicos cos textos literarios.
- Conversacións e diálogos ao redor de textos literarios libres de prexuízos e estereotipos sexistas.
- A biblioteca de centro e de aula como recurso de aproximación á literatura.
- Escoita atenta de narracións e instrucións lidas por outras persoas.
- Situacións de lectura. Vínculos afectivos e lúdicos a través de modelos lectores de referencia.

Bloque 6. Linguaxe e expresión musical

Criterios de avaliación	Obxectivos
-------------------------	------------

<ul style="list-style-type: none"> CA6.1. Percibir, identificar e discriminar sons. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA6.2. Interpretar propostas dramáticas e musicais utilizando e explorando diferentes instrumentos, recursos ou técnicas. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA6.3. Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA6.4. Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións artísticas e culturais, gozando do proceso creativo. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA6.5. Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA6.6. Interpretar musicalmente mensaxes expresadas noutras linguaxes (oral, plástica, gráfica, escrita e corporal), indagando nas posibilidades expresivas que ofrecen as transferencias entre elas. 	OBX5
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Discriminación de sons e identificación da fonte sonora. Exploración das posibilidades sonoras, expresivas e creativas da voz e do corpo. Descubrimento das propiedades sonoras dos obxectos cotiáns da súa contorna e dos instrumentos. Utilización de sons para a interpretación e a creación musical. Achegamento a propostas musicais en distintos formatos: escoitar, cantar, bailar e tocar. O código musical: o son, o silencio e as súas calidades. Recoñecemento da intención expresiva nas producións musicais e/ou sonoras. Aprecio da escoita musical como fonte de gozo. Respecto polas producións alleas. Identificación das funcións da linguaxe musical: comunicativa, representativa e lúdico-creativa. 	
Bloque 7. Linguaxe e expresión plástica e visual	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA7.1. Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, tamén en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable. 	OBX2
<ul style="list-style-type: none"> CA7.2. Elaborar creacións plásticas explorando e utilizando diferentes materiais e técnicas e participando activamente no traballo en grupo. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA7.3. Expresar emocións, ideas e pensamentos a través de manifestacións plásticas, artísticas e culturais, gozando do proceso creativo. 	OBX5
<ul style="list-style-type: none"> CA7.4. Expresar gustos, preferencias e opinións sobre distintas manifestacións artísticas, explicando as emocións que produce o seu gozo. 	OBX5

<ul style="list-style-type: none"> CA7.5. Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA7.6. Elaborar creacións plásticas a partir de mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, oral, gráfico, escrito e corporal) e indagar nas posibilidades expresivas que ofrecen as transferencias entre eles. 	OBX3
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Exploración das posibilidades plásticas e creativas de distintos materiais específicos e inespecíficos. Aproximación aos elementos básicos da expresión plástica, técnicas e procedementos. Intención expresiva de producións plásticas e pictóricas. Respecto cara ás producións alleas. Planificación da acción en producións plásticas. Achegamento a diferentes formatos e soportes de expresión plásticos e visuais. 	
Bloque 8. Linguaxe e expresión corporal	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA8.1. Explorar as posibilidades expresivas do corpo a través da dramatización e da danza. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA8.2. Axustar harmonicamente o seu movemento ao dos demais e ao espazo como forma de expresión corporal libre, manifestando interese e iniciativa. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA8.3. Valorar as producións dos demais de forma crítica, respectuosa e empática. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA8.4. Interpretar corporalmente mensaxes expresadas noutras linguaxes (musical, plástica, gráfica, escrita e oral) e indagar nas posibilidades expresivas que ofrecen as transferencias entre elas. 	OBX3
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Exploración das posibilidades expresivas e comunicativas do propio corpo (cara, postura, ton, xestos...) en actividades individuais e grupais libres de prexuízos e estereotipos sexistas. Aproximación aos xogos de expresión corporal e dramática. Uso do baile e da danza como medios de expresión. Respecto cara ás producións alleas. Vivencia do xesto e do movemento como recursos corporais para a expresión, a comunicación e o intercambio afectivo. 	
Bloque 9. Alfabetización dixital	
Criterios de avaliación	Obxectivos
<ul style="list-style-type: none"> CA9.1. Interactuar de maneira virtual familiarizándose co uso de diferentes medios e ferramentas dixitais. 	OBX1
<ul style="list-style-type: none"> CA9.2. Interpretar as mensaxes transmitidas mediante representacións ou manifestacións artísticas, 	OBX2

ou en formato dixital, recoñecendo a intencionalidade do emisor e mostrando unha actitude curiosa e responsable.	
<ul style="list-style-type: none"> CA9.3. Expresarse de maneira creativa utilizando diversas ferramentas ou aplicacións dixitais intuitivas e visuais para expresarse de maneira creativa. 	OBX3
<ul style="list-style-type: none"> CA9.4. Coñecer e aplicar as normas básicas de uso das ferramentas tecnolóxicas: tempos de utilización, contextos e momentos de uso, tipo de aplicacións, contidos axeitados. 	OBX2
Contidos	
<ul style="list-style-type: none"> Aproximación ao uso de aplicacións e ferramentas dixitais con distintos fins: creación, comunicación, aprendizaxe e gozo. Uso saudable e responsable das tecnoloxías dixitais. Aproximación ao uso de ferramentas dixitais en procesos creativos. Lectura e interpretación crítica de imaxes e información recibida a través de medios dixitais. Función educativa dos dispositivos e elementos tecnolóxicos da súa contorna. 	

1.4 Orientacións pedagóxicas

A intervención educativa na área de Comunicación e Representación da Realidade desenvolverá o seu currículo e tratará de asentar de xeito gradual e progresivo nos distintos niveis da etapa as aprendizaxes que lle faciliten ao alumnado o logro dos obxectivos da área e, en combinación co resto de áreas, unha adecuada adquisición das competencias clave e o logro dos obxectivos da etapa.

Neste sentido, no deseño das actividades, o profesorado terá que considerar a relación entre os obxectivos da área e as competencias clave e as liñas de actuación no proceso de ensino e aprendizaxe, que se presentan no apartado seguinte, e seleccionar aqueles criterios de avaliación do currículo que se axusten á finalidade buscada, así como empregalos para verificar as aprendizaxes do alumnado e o seu nivel de desempeño.

Liñas de actuación non proceso de ensino e aprendizaxe

- A concepción positiva da infancia ao respecto das súas múltiples potencialidades comunicativas ás que a escola deberá dar resposta creando as condicións para que as diferentes linguaxes se desenvolvan plenamente, sen considerar a ningunha por enriba das demais.
- Unha acollida afectuosa cara ás mensaxes das nenas e dos nenos, o contacto físico e a atención plena por parte das persoas adultas de referencia, como requisitos básicos para a construción dun vínculo de apego que permita establecer interaccións a través do ollar, do xesto, do

sorriso, da palabra, outorgándolle significados e integrando progresivamente os elementos da comunicación humana para darlles pleno sentido ás mensaxes.

- O deseño de situacións de aprendizaxe relativas aos intereses das nenas e dos nenos que respecten a necesaria transferencia dunhas linguaxes a outras, combinando as diferentes técnicas, recursos e materiais propios de cada unha para un mellor autoconhecimento e comprensión da realidade.
- Unha organización e xestión flexible dos tempos comunicativos respectando os intereses, ritmos e particularidades das nenas e dos nenos.
- A creación dun ambiente de comunicación pracenteiro no que a voz, cantada ou narrada, oferta continuos modelos lingüísticos variados, correctos e de beleza literaria. O persoal da escola debe ser consciente do seu importante papel e ha de coidar dun xeito especial as súas interaccións comunicativas.
- A preocupación pola beleza da realidade cotiá de cada recanto escolar, rexeitando estereotipos e infantilismos mercantilistas, procurando a participación activa das nenas e dos nenos na construción e modificación dos diferentes ámbitos ou espazos da escola e superando a idea da aula como único lugar para a comunicación.
- O deseño de situacións de aprendizaxe nas que as nenas e os nenos poidan empregar asiduamente os elementos básicos da comunicación oral, como a escoita atenta, o establecemento de quendas, darlle coherencia a un discurso, servir á secuenciación das propias accións, empregar formulas sociais de cortesía, xerar ideas, modelar a conduta, facer propostas ou expresar opcións e defendelas, entre outras.
- A inmersión na lingua escrita que, desde a chegada á escola, aproveite a elevada motivación das nenas e dos nenos sobre os distintos códigos e mensaxes xa presentes na súa vida cotiá, poñendo énfase no seu aspecto funcional para a comunicación e aproximándose, progresivamente, aos elementos que rexen a lingua escrita convencional, como a diferenciación entre imaxe e grafema, a organización do espazo gráfico, a linealidade ou a direccionalidade.
- A incorporación ao centro infantil de diferentes interlocutores, familias, especialistas en linguaxes expresivas ou persoas doutras culturas que oferten interaccións de calidade e diversifiquen a percepción estética do mundo e das distintas manifestacións culturais.
- Un acompañamento educativo que fomente a autoconfianza nas manifestacións e producións artísticas que preserve a evolución natural e individual das distintas linguaxes expresivas, que estimule a creatividade e os procesos imaxinarios, que contrarreste convencionalismos e que fomente a sensibilidade estética.

- Situacións de aprendizaxe onde a linguaxe musical e corporal vaian da man para un descubrimento e vivencia natural do son e das súas calidades, da musicalidade das contornas e das distintas manifestacións artísticas segundo a cultura e os ciclos anuais.
- Situacións de aprendizaxe que permitan a evolución das nenas e dos nenos desde posturas de recepción pasiva de linguaxes ata ser emisores cualificados en calquera delas, con especial énfase na narrativa audiovisual e dixital.
- A introdución natural, cotiá e contextualizada dos medios de comunicación visual e dixital no centro de educación infantil, estimulando a participación das nenas e dos nenos en situacións comunicativas reais e plenas de significado.
- O emprego de diferentes linguas, con especial énfase nas da súa contorna, incorporadas ás rutinas cotiás xogos ou cancións que permitan a inmersión con naturalidade nos distintos códigos lingüísticos do mundo global que os rodea.
- O uso normalizado da lingua galega nos diversos ámbitos e situacións como medio para garantir o seu coñecemento práctico e axeitado ao remate do ensino obrigatorio.
- A especial valoración da biblioteca e da fonoteca do centro ou da aula como fontes de información e espazos para o lecer e a creatividade.
- A introdución na aula de sistemas alternativos e aumentativos de comunicación que faciliten a adquisición e a interiorización das rutinas, o acceso á información e ás instrucións e que contribúan á inclusión de todas as persoas do grupo.